

บทที่ 5

สถานภาพ และรูปแบบของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการศึกษาแนวทางพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนระดับตำบล ดังนั้นในการเชื่อมประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่ม องค์กรชุมชนต่างๆในตำบลเขารวก เพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนนั้น ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่ม องค์กรต่างๆในตำบลเขารวกที่มีการดำเนินการจัดสวัสดิการให้กับคนในตำบลจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อนำมาสู่การสร้างเงื่อนไขให้เกิดการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย ประกอบกับการศึกษาครั้งนี้ ให้ความสำคัญกับการนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการพัฒนาเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนระดับตำบล จึงนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้เพื่อส่งเสริมให้ผู้นำกลุ่ม องค์กรชุมชนในตำบลเขารวก ได้เรียนรู้ที่จะกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการด้วยความมีเหตุมีผล บนฐานของการทำงานวิจัยเพื่อเรียนรู้ที่จะทบทวนและรู้จักกลุ่ม องค์กร และสภาพชุมชนของตน โดยกำหนดให้มีการดำเนินการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก รวมทั้งมีส่วนร่วมในการรวบรวมเรียบเรียง และทบทวนสถานภาพ ตลอดจนรูปแบบของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกที่ผ่านมา เพื่อให้ทราบสถานการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านต่างๆ และประมวลเป็นภาพรวมของตำบลเขารวก เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทาง แผนงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก และการวางแผนจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก สำหรับเนื้อหาในบทนี้ จึงประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญ คือ ส่วนแรก สถานภาพของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก และส่วนที่สอง รูปแบบและการประเมินสถานภาพการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

1. สถานภาพของการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

1.1 ข้อมูลทั่วไปการจัดสวัสดิการชุมชนในตำบลเขารวก

ในส่วนนี้จะนำเสนอข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ที่ได้จากการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบสถานการณ์ในการจัดสวัสดิการชุมชนของหมู่บ้านต่างๆ และประมวลเป็นภาพรวมของตำบลเขารวก เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทาง แผนงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก และการวางแผนจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก โดยเน้นการออกแบบกระบวนการที่ชุมชนมีส่วนร่วมในการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลด้วยตนเอง (ดูรายละเอียด ภาคผนวก ข) สำหรับผลการสำรวจและจัดทำฐานข้อมูล ในที่นี้จะนำเสนอโดย แบ่งออกเป็นสองส่วนสำคัญ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชน ได้แก่ ประเภทการจัดสวัสดิการ ลักษณะของการช่วยเหลือ แหล่งการช่วยเหลือ ผู้ดูแลรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการดังกล่าว หลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ เจเนอโรสของผู้นับความช่วยเหลือ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสวัสดิการชุมชนที่เป็นกลุ่ม องค์กร หรือกองทุน ที่ดำเนินการในแต่ละหมู่บ้าน ได้แก่ ชื่อกลุ่ม ที่ตั้ง วัตถุประสงค์ ลักษณะของกลุ่ม โครงสร้างกลุ่ม สมาชิก กิจกรรม ฐานการเงินและการจัดการ การจัดสวัสดิการ ผลการดำเนินการ การสนับสนุน

1.1.1 ข้อมูลการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกในชุมชนตำบลเขารวก

1) ประเภทของบุคคลที่ชุมชนให้การช่วยเหลือ

ในตำบลเขารวกมีการจัดสวัสดิการแก่บุคคลต่างๆ 9 ประเภท ได้แก่ เด็กแรกเกิด ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้เสียชีวิต ผู้กำลังศึกษา ผู้มีรายได้น้อย ผู้ประสบภัย คนเจ็บป่วย และผู้ติดเชื้อเอชไอวี สำหรับประเภท เด็กแรกเกิด ผู้พิการ และผู้สูงอายุ มีการจัดสวัสดิการทุกหมู่บ้านของตำบลเขารวก ส่วนประเภท คนเจ็บป่วย แม้ว่าจะมีเพียง 1 หมู่บ้านที่มีการจัดสวัสดิการ แต่ในระดับตำบล พบว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการสามารถได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนได้ รวมถึงสมาชิกที่เสียชีวิตด้วย ดังตารางที่ 5.1

ตารางที่ 5.1 ประเภทของบุคคลที่ชุมชนให้การช่วยเหลือ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี
1	X	X	X	X		X	X		
2	X	X	X		X				
3	X	X	X		X				
4	X	X	X						X
5	X	X	X	X	X			X	
6	X	X	X	X		X	X		

ทั้งนี้ จากข้อค้นพบดังกล่าว ชุมชนอาจจะมีการกำหนดประเภทของบุคคลที่จัดสวัสดิการเพิ่มขึ้น เพื่อนำไปสู่การพิจารณากำหนดเป้าหมายการจัดสวัสดิการต่อไป

2) การช่วยเหลือด้านการเงิน

ในการจัดสวัสดิการของชุมชนพบว่า บุคคลที่มีสวัสดิการทุกประเภท ได้รับการช่วยเหลือด้านการเงิน แต่ยังไม่ได้เก็บข้อมูลปริมาณเงินที่มีการจัดสวัสดิการ ซึ่งหมายถึง ภาระในการจัดหาทุนสวัสดิการในแต่ละปีของชุมชน กลุ่ม กองทุนของชุมชน ที่จะต้องจัดหาให้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย

การช่วยเหลือผู้ที่ได้รับสวัสดิการ หากความสามารถในการหาทุนมีไม่มากพอ ผู้รับผิดชอบการจัดสวัสดิการ จำเป็นต้องจัดการเพื่อให้เกิดสมดุล ได้แก่ การจัดหาทุนเพิ่ม ลดระดับการช่วยเหลือ การเพิ่มเงื่อนไขการรับการช่วยเหลือเพื่อลดจำนวนของผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ การช่วยเหลือในด้านอื่น ๆ และการประสานงาน สร้างความร่วมมือ ระหว่างองค์กรต่างๆ

ตารางที่ 5.2 ประเภทของบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือด้านการเงิน

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1	X	X	X	X		X	X		
2	X	X	X		X				
3	X	X	X		X				
4	X	X	X						X
5	X	X	X	X	X			X	
6	X	X	X	X		X	X		

ตารางที่ 5.3 ประเภทของบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือด้านสิ่งของ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1									
2									
3			X						
4	X			X		X			
5	X		X						
6									

จากตารางที่ 5.2 ทุกหมู่บ้านมีการให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน โดยหมู่ที่ 1 5 และ 6 มีประเภทของการให้ความช่วยเหลือมากที่สุดคือ 6 ประเภท และจากตารางที่ 5.3 มีเพียงชุมชนหมู่ 3 หมู่ 4 หมู่ 5 ที่มีการให้การช่วยเหลือด้วยสิ่งของ โดยหมู่ที่ 4 มีประเภทบุคคลที่ได้รับการช่วยเหลือด้านสิ่งของ จำนวนมากที่สุดคือ 3 ประเภท

3) แหล่งการช่วยเหลือ

ข้อมูลแหล่งการช่วยเหลือ แบ่งออกเป็น 3 แหล่ง คือ การรวบรวมจากทุกหลังคาเรือน ผู้ที่ประสงค์จะให้ช่วยเหลือ และแหล่งอื่นๆ

ตารางที่ 5.4 ชุมชนที่มีแหล่งการช่วยเหลือที่รวบรวมจากทุกหลังคาเรือน

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1									
2		X							
3									
4				X					
5									
6		X							

ตารางที่ 5.5 ชุมชนที่มีแหล่งการช่วยเหลือจากแหล่งอื่นๆ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1	กองทุนสวัสดิการ	อบต.	อบต.	อบต.		สวัสดิการสังคม	อบต.		
2	กองทุนสวัสดิการ	อบต.	อบต.		กองทุนหมู่บ้าน				
3	อบต.	อบต.	อบต.		กองทุนหมู่บ้าน				
4	กองทุนสวัสดิการ	อบต.	อบต.			ผู้ใหญ่บ้าน			อบต.
5	อบต.	อบต.	อบต.	กองทุนฌาปนกิจ	อบต.			อบต.	
6	กองทุนสวัสดิการ	อบต.	อบต.	อบต.		สวัสดิการสังคม	อบต.		

จากตารางที่ 5.4 ผู้พิการของ หมู่ 2 และ 6 และผู้เสียชีวิตของหมู่ 4 ชุมชนจะมีการรวบรวมการช่วยเหลือจากทุกหลังคาเรือน ซึ่งแสดงถึงพื้นฐานการระดมการช่วยเหลือจากทุกหลังคาเรือนของแต่ละชุมชนมีไม่มาก และมีจำนวนชุมชนที่สามารถทำได้เพียง 3 ชุมชน ขณะเดียวกันจากตารางที่ 5.5 แหล่งการช่วยเหลือเป็นลักษณะองค์การสาธารณะได้แก่ อบต. ที่ให้การช่วยเหลือในเกือบทุกประเภทของบุคคล รองลงไปได้แก่ การช่วยเหลือโดยกลุ่ม หรือกองทุน

ตารางที่ 5.6 การให้ความช่วยตามความประสงค์ของผู้ให้การช่วยเหลือ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1									
2	X								
3									
4									
5									
6	X								

จากตารางที่ 5.6 พบว่าเด็กแรกเกิดของหมู่ที่ 2 และ 6 เท่านั้นที่มีการให้การช่วยเหลือตามความประสงค์ของผู้ให้ แสดงให้เห็นว่า การให้การช่วยเหลือของแต่ละบุคคล มีความสำคัญน้อยที่สุด

จากลักษณะแหล่งการให้การช่วยเหลือดังกล่าว แสดงว่ากองทุน องค์กร เป็นแหล่งการช่วยเหลือที่สำคัญ มีบางชุมชนยังมีรูปแบบการระดมจากทุกหลังคาเรือนอยู่ และการให้ความช่วยเหลือของแต่ละบุคคลน้อยที่สุด แสดงว่า รูปแบบการให้ความช่วยเหลือมีลักษณะการจัดการที่เป็นรูปแบบองค์กรทางการมากขึ้น การศึกษากลุ่มและองค์กรต่างๆในชุมชน จะช่วยให้เห็นศักยภาพในการระดมทุนเพื่อการช่วยเหลือ ซึ่งจะเป็นหลักการที่แน่นอน ที่มีรูปแบบ ปริมาณในแต่ละชนิดในการช่วยเหลือที่ชัดเจน มากกว่าการระดมการช่วยเหลือของบุคคล

4) ผู้ดูแลรับผิดชอบในการช่วยเหลือ

ข้อมูลผู้ดูแลรับผิดชอบการช่วยเหลือ แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ผู้นำชุมชน กรรมการของกลุ่มหรือกองทุน และประเภทบุคคลหรือองค์กรอื่น มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.7 ประเภทของบุคคลที่รับการช่วยเหลือ โดยผู้นำชุมชนเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอดส์
1	X	X	X			X	X		
2									
3									
4	X	X	X	X		X			X
5									
6	X	X	X	X		X	X		

ตารางที่ 5.8 ประเภทของบุคคลที่รับการช่วยเหลือ โดยกรรมการกลุ่ม กองทุน

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี
1		X	X				X		
2									
3					X				
4									
5									
6									

ตารางที่ 5.9 ประเภทของบุคคลที่รับการช่วยเหลือ โดยบุคคลหรือองค์กรอื่น

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี
1		อบต.	อบต.		กองทุนหมู่บ้าน				
2	กองทุนสวัสดิการ								
3									
4									
5	อบต.	อบต.	อบต.	อบต.	อบต.			อบต.	
6									

จากตาราง 5.7 5.8 และ 5.9 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีบทบาทในการดูแลรับผิดชอบในการช่วยเหลือ เป็นผู้นำชุมชนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ กลุ่ม องค์กร การที่ผู้นำชุมชนยังมีบทบาทในการดูแลสูง เนื่องจากแหล่งการช่วยเหลือเป็นองค์กรรัฐในระดับตำบล และกองทุนสวัสดิการเป็นองค์กรระดับตำบล การติดต่อดำเนินการหลักจึงเป็นบทบาทของผู้นำในระดับหมู่บ้านหรือชุมชนต่างๆ

5) หลักเกณฑ์การช่วยเหลือ

ในด้านหลักเกณฑ์การช่วยเหลือมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 5.10 หลักเกณฑ์ในการช่วยเหลือ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้ น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อ เอ็ดส์
1	ครั้งเดียว	1 ครั้ง ต่อ เดือน	1 ครั้ง ต่อเดือน	ครั้ง เดียว		ครั้งเดียว	ครั้ง เดียว		
2	ครั้งเดียว	1 ครั้ง ต่อ เดือน		ครั้ง เดียว	หมุนเวียน ทุก ครัวเรือน สมาชิก				
3	ครั้งเดียว			ครั้ง เดียว	หมุนเวียน ถึง ม.3				
4	ครั้งเดียว	1 ครั้ง ต่อ เดือน	1 ครั้ง ต่อเดือน	ครั้ง เดียว		หลาย ครั้ง			1 ครั้งต่อ เดือน
5	ครั้งเดียว			ครั้ง เดียว	ครั้งเดียว			หลาย ครั้ง	
6	ครั้งเดียว	1 ครั้ง ต่อ เดือน	1 ครั้ง ต่อเดือน	ครั้ง เดียว		ครั้งเดียว	ครั้ง เดียว		

จากตารางที่ 5.10 ด้านหลักเกณฑ์การช่วยเหลือเป็นการกำหนดขอบเขตระยะเวลาของการช่วยเหลือ ซึ่งขึ้นกับลักษณะของบุคคลด้วย โดยเด็กแรกเกิด กับผู้ที่เสียชีวิตเป็นการช่วยเหลือเพียงครั้งเดียว สำหรับผู้สูงอายุปัจจุบันได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล ทำให้การช่วยเหลือทำได้ทุกเดือน สำหรับกรณีอื่นขึ้นกับปริมาณเงินที่มีอยู่ เช่น ทุนการศึกษาบางชุมชนจะมีการให้ทุนโดยหมุนเวียนกัน

ตารางที่ 5.11 เงื่อนไขการช่วยเหลือ

หมู่ที่	เด็กแรกเกิด	ผู้พิการ	ผู้สูงอายุ	ผู้เสียชีวิต	ทุนการศึกษา	ผู้มีรายได้น้อย	ผู้ประสบภัย	คนเจ็บป่วย	ผู้ติดเชื้อเอชไอวี
1	เฉพาะสมาชิก	ให้ทุกราย	ยากจน	เฉพาะสมาชิก		ยากจน			
2	เฉพาะสมาชิก	ให้ทุกราย			ครัวเรือนสมาชิก				
3	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย		ครัวเรือนสมาชิก				
4	บิดาหรือมารดาเป็นสมาชิกกองทุน	ให้ทุกราย	ยากจน/ไม่มีผู้ดูแล	ให้ทุกราย		ยากจน			
5	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย				
6	เฉพาะสมาชิก	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย	ให้ทุกราย		ยากจน			

จากตารางที่ 5.11 เงื่อนไขการได้รับการช่วยเหลือ เป็นการกำหนดขอบเขตการช่วยเหลืออีกเรื่องหนึ่ง หากแหล่งทุนเป็นกลุ่ม องค์กร หรือ กองทุน จะเน้นเงื่อนไขที่เป็นสมาชิก หากชุมชนมีการเก็บเงินจากทุกหลังคาเรือน บุคคลที่เข้าข่ายได้รับการช่วยเหลือจะได้รับการช่วยเหลือทุกคน เช่น การเสียชีวิต

1.1.2 ข้อมูลสวัสดิการชุมชนที่เป็นกลุ่ม องค์กร หรือกองทุน

นอกจากครอบครัว กลุ่มและองค์กรต่างๆ ในชุมชนทำหน้าที่ในการจัดสวัสดิการ ทั้งในด้านการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก การอุดหนุนกองทุนสวัสดิการ กลุ่มและองค์กรยังแสดงสถานภาพและศักยภาพในการอุดหนุน การบูรณาการการจัดสวัสดิการ ทั้งทางตรงโดยการอุดหนุนดำเนินการจัดสวัสดิการทางอ้อมโดยการให้โอกาสในการร่วมกิจกรรมของกลุ่มและองค์กร เพื่อให้ผู้ยากลำบากสามารถดำเนินกิจกรรมของกลุ่มให้พึ่งพาตนเองได้

โดยสรุปข้อมูลบางส่วนจากฐานข้อมูลกลุ่ม องค์กรในชุมชนมีดังนี้

1) ข้อมูลการจัดตั้งกลุ่ม

ข้อมูลการจัดตั้งกลุ่มในที่นี้ ประกอบด้วยข้อมูลผู้ก่อตั้งกลุ่ม ระยะเวลาการจัดตั้ง ซึ่งแสดงอายุของกลุ่ม องค์กร ที่บ่งชี้การผ่านอุปสรรคสามารถดำเนินการมาได้ แต่ส่วนที่สำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมายในการจัดตั้งกลุ่ม จากข้อมูลตารางข้างล่าง กลุ่มในทุกหมู่บ้าน เป็นกลุ่มที่ทำหน้าที่ออมทรัพย์และการเงิน รองลงมาเป็นกลุ่มประกอบอาชีพ และข้อมูลกิจกรรมหลักของกลุ่ม พบว่า จำนวนกลุ่มกว่าครึ่งมีกิจกรรมการกู้ยืมเงิน ซึ่งการจัดสวัสดิการของชุมชนเหมือนกับการจัดสวัสดิการในประเทศไทยโดยทั่วไปมีฐานมาจากกลุ่มออมทรัพย์ และกิจกรรมการกู้ยืมเงินดังตารางที่ 5.12 และ 5.13

ตารางที่ 5.12 จำนวนกลุ่มตามจุดมุ่งหมายการจัดตั้งกลุ่ม

หมู่ที่	จำนวนกลุ่ม	กลุ่มออมทรัพย์ / การเงิน	กลุ่มประกอบอาชีพ	กลุ่มดำเนินการเรื่องที่อยู่อาศัย	กลุ่มดำเนินการเรื่องที่ดินทำกิน	กลุ่มทางสังคม / สวัสดิการสังคม
1	5	3	4			
2	6	4	5		1	3
3	3	1	2			
4	5	2	2		2	
5	4	3	1			
6	4	1	3			
รวม	27	14	17		3	3

ตารางที่ 5.13 จำนวนกลุ่มแยกตามประเภทการดำเนินการกิจกรรม

หมู่ที่	จำนวนกลุ่ม	ออมทรัพย์	กู้ยืม	จัดหาจัดทำปัจจัยการผลิต	ผลิตผลิตภัณฑ์	สวัสดิการสังคม
1	6	3	4	2	1	
2	5	2	3	1	1	
3	3	1	1	1	1	1
4	5	3	3		1	2
5	4	2	3	1		1
6	5	1	3	1	1	
รวม	28	12	17	6	5	4

2) สมาชิกกลุ่ม

ข้อมูลสมาชิกกลุ่มแสดงถึงการเจริญเติบโตของกลุ่ม ที่มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจากเริ่มก่อตั้ง แต่ที่สำคัญคือจำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่ม ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และจิตใจ ที่เพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังมีโอกาสได้รับสวัสดิการจากกลุ่มด้วย โดยทุกหมู่บ้านมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นจากในช่วงเริ่มก่อตั้งโดยหมู่ที่ 2 มีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นมากที่สุด ดังตารางที่ 5.14

ตารางที่ 5.14 จำนวนสมาชิกรวมของทุกกลุ่มในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	จำนวนกลุ่ม	เริ่มก่อตั้งกลุ่ม	สมาชิกปัจจุบัน	ชาย	หญิง
1	6	312	342	168	170
2	6	390	527	243	284
3	3	175	191	90	121
4	5	246	260	85	110
5	4	209	211	103	108
6	4	110	162	87	75
รวม	28	1442	1693	776	868

3) ฐานะทางการเงินของกลุ่ม

แสดงสถานะผลประกอบการ ผลประโยชน์ด้านการเงินแก่สมาชิก ขณะเดียวกันกลุ่มในปัจจุบัน มีเงื่อนไขในการแบ่งปันผลกำไรเพื่อสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการจัดการกองทุนสวัสดิการ ทำให้การมีส่วนร่วม หรือ บูรณาการการจัดสวัสดิการมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้ง่าย

ตารางที่ 5.15 แสดงผลรวมฐานะทางการเงินของกลุ่มในแต่ละหมู่บ้าน

หมู่ที่	กลุ่ม	เงินทุนเริ่มแรก ก่อตั้ง	เงินทุนปัจจุบัน	เงินออมสะสม / หุ้น	เงินทุนรวม ทั้งหมด
1	6	1,534,250	3,386,153	1,307,257	3,390,853
2	6	1,368,440	1,770,035	6,400	1,774,435
3	3	1,022,500	1,684,587	-	1,684,587
4	5	1,585,000	1,835,823	9,400	1,839,623
5	4	1,433,000	1,674,417	11,000	1,687,817
6	4	1,127,750	1,406,747	84,000	1,489,000
รวม	28	8,070,940	11,757,762	1,418,057	11,866,315

จากข้อมูลตารางที่ 5.15 ทุกหมู่บ้านมีจำนวนเงินทุนเพิ่มขึ้นจากช่วงก่อตั้งโดย หมู่ที่ 1 มีฐานะทางการเงินขยายตัวมากที่สุด 2 เท่าตัว เมื่อรวมการขยายตัวของทุนทุกหมู่บ้านแล้วพบว่ามี การขยายตัวกว่า ร้อยละ 36

4) การจัดสวัสดิการ

แต่ละกลุ่มในปัจจุบันจะมีการปันผลกำไรเพื่อจัดสวัสดิการแก่บุคคล องค์กรนอกกลุ่ม เพื่อสวัสดิการและสาธารณประโยชน์ ข้อมูลดังกล่าวเป็นฐานในการบูรณาการ หรือ การมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ โดยมีการจัดสวัสดิการดังนี้

ตารางที่ 5.16 จำนวนกลุ่มที่จัดสวัสดิการแก่สมาชิกและบุคคลที่ไม่ใช่สมาชิก

หมู่ที่	กลุ่ม	สวัสดิการด้านการเงินแก่สมาชิก					สวัสดิการด้านการเงินที่ไม่ใช่สมาชิก	
		ทุนการศึกษา	พัฒนาอาชีพ	ผู้เสียชีวิต	คลอดบุตร	ทำประกัน	สาธารณประโยชน์	กลุ่ม องค์กร วัด
1	6							5
2	5	2						
3	3	2		2	1		2	
4	5	3	1				2	
5	4	1						
6	4	1				1	1	
รวม	27	9	1	2	1	1	5	5

จากตารางที่ 5.16 แสดงข้อมูลประเภทสวัสดิการแก่สมาชิกได้แก่ ทุนการศึกษา มากที่สุด 9 กลุ่ม นอกนั้น เป็นสวัสดิการเรื่อง คลอดบุตร เสียชีวิต ประกัน พัฒนาอาชีพ ส่วนการจัดสวัสดิการแก่บุคคลที่ไม่ใช่สมาชิก เป็นการสนับสนุนการเงินแก่สาธารณประโยชน์ และองค์กรต่างๆ เช่น วัด

เป็นที่น่าสังเกตว่า หมู่ที่ 1 ซึ่งมีการขยายตัวในเรื่องเงินทุนมากที่สุด จะมีการจัดสรรเงินสนับสนุนแก่กลุ่ม องค์กร ต่างๆ มากที่สุด แต่ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านการเงินแก่สมาชิก

ข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น เป็นกระบวนการสำรวจ และจัดทำฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกแบบมีส่วนร่วม ผลการสำรวจและฐานข้อมูลสวัสดิการชุมชนรวมถึงฐานข้อมูลกลุ่มต่างๆที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับเรื่องสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกซึ่งเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ทำให้ชุมชนได้เกิดความเข้าใจ รู้สถานการณ์ที่แท้จริง เพื่อนำไปสู่การวางแผนพัฒนาได้ด้วยตนเอง และหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ยังสามารถนำข้อมูลเหล่านี้ไปใช้ในการประสานแผนต่อไป ทั้งยังพบว่า ตำบลเขารวกมีองค์กรชุมชนที่

ดำเนินการจัดสวัสดิการให้กับผู้คนในชุมชนโดยตรงในระดับตำบล คือ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ซึ่งเป็นองค์กรที่มีการดำเนินการจัดสวัสดิการอย่างเป็นระบบ และสามารถที่จะพัฒนาเป็นองค์กรหลักที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงให้เกิดเครือข่ายเพื่อพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนของตำบลเขารวกต่อไป จึงเป็นที่มาของเนื้อหาในส่วนต่อไปที่นำเสนอข้อมูลทั่วไป สถานภาพและรูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

1.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เป็นการนำเสนอเนื้อหาในประเด็นต่างๆ คือความเป็นมา วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน การบริหารจัดการ แหล่งที่มาของเงินทุน การจัดสวัสดิการ และการสนับสนุนและประสานงานกับองค์กร หน่วยงานต่างๆ ดังนี้

1.2.1 ความเป็นมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี ก่อตั้งขึ้นในปี 2550 ภายหลังจากจัดเวทีสร้างความเข้าใจกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก โดยจัดเวทีเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ณ องค์กรบริหารส่วนตำบลเขารวก โดยผู้นำได้กล่าวถึงการก่อตั้งที่มีใจความสำคัญ ดังนี้

“ที่นื่อง...วันนี้มาชวนพี่น้องพูดคุยเรื่องการทำบุญร่วมกันทำบุญเพื่อ ตน เพื่อครอบครัว เพื่อ ลูก หลาน เหลน เพื่อนพ้อง น้องพี่ ของเราในชุมชน เป็นการทำบุญที่เห็นผลบุญทันทีในชาตินี้ไม่ต้องรอถึงชาติหน้า โดยใช้เงินวันละ 1 บาท เป็นเครื่องมือ.....มุ่งสู่สังคมคุณธรรม สังคมจริยธรรม สังคมธรรมภิบาลเพื่อเกิด ...สังคมเข้มแข็ง บนพื้นฐาน...การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชน”

กล่าวได้ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกมีที่มาจากความร่วมมือกันของผู้นำชุมชนซึ่งส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้วยการสัมมนาและการดูงานเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลพบุรี ทำให้เกิดแนวคิดร่วมกันว่า ควรมีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้นในชุมชน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการช่วยเหลือกันและกันของคนในชุมชน โดยมีการกำหนดหลักการแนวคิดเบื้องต้นไว้ ดังนี้

คุณสมบัติผู้นำและสมาชิก

“ตั้งใจ ใฝ่รู้ ผู้ปัญหา พัฒนาดน เป็นคนของสังคม เป็นนักประสมและประสาน”

ยุทธศาสตร์

“คิด ขาย ขยายความรู้ พิชิตปัญหา”

ภารกิจ

“เน้นเรื่องคุณภาพชีวิต ครอบครัวยั่งยืน อยู่เย็นเป็นสุข มีความกล้าหาญ มีความเสียสละ มีความอดทน มีคุณธรรม”

สวัสดิการชุมชนภาคประชาชน ตำบลเขารวก

“กองมรดก” สำคัญของลูกหลานไทย

หลักการ	พึ่งพิงตนเอง
วิธีการ	รวมคน+ร่วมทุน
กระบวนการ	ประชาธิปไตยชุมชน
เป้าประสงค์	ปรับเปลี่ยนวิถีชุมชน จาก รอรับ เป็น ร่วมให้”

สวัสดิการชุมชนคืออะไร

กิจกรรมหรือระบบที่ชุมชนร่วมกันทำ และร่วมกันจัดการเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต อยู่ดีมีสุขทั้งวันนี้และวันหน้าและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

ข้อควรคิด.....ยึดการปฏิบัติ

“เงินเป็นวัตถุที่มนุษย์สมมติให้มีค่า อย่าให้ค่าของเงินเกินค่าของคน
ต้องรู้จักใช้เป็นเครื่องมือ สื่อให้คนมาร่วมกันสรรค์สร้างสังคม”

ทำแล้วได้อะไร

- ได้ใจ ใจของคนที่จะช่วยเหลือกันในชุมชน
- ได้คน คนมีน้ำใจที่จะร่วมกันทำงานสรรค์สร้างสังคม
- ได้กองทุนมีกองทุนสวัสดิการช่วยเหลือกัน ตั้งแต่เกิด แก่ ตาย การศึกษา สาธารณภัย ผู้ด้อยโอกาส
- ได้สังคมคุณธรรม ไม่ทอดทิ้งกัน
- สังคมเข้มแข็ง สังคมอยู่ดีมีสุข

จากการดำเนินงานมาเมื่อกองทุนได้ 1 ปี มีสมาชิกทั้งหมด 226 คน ที่มาจาก 6 หมู่บ้าน โดยโครงสร้างของรายได้กองทุนมาจาก สมาชิกคนละ 365 บาท/ปี เงินสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) และเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก

สมาชิกมีส่วนร่วมอะไรบ้าง

สามารถจ่ายเงินสมทบวันละบาท เพื่อสร้าง “กองมรดกสำคัญ” ไว้ให้ลูกหลาน และเป็นส่วนหนึ่งในการจัดตั้ง กองทุนสวัสดิการชุมชน

กองทุน ที่มีกฎหมายรองรับอนาคตยาวไกล

กองทุน ที่มีเงินทุนหมุนเสริม

กองทุน ที่สร้าง ชุมชนเข้มแข็ง และสามารถเกิดได้แน่นอน

กองทุน ที่รัฐบาลให้ความสนใจและเสริมหนุน

ทำไมต้องทำ

- เพื่อให้ความช่วยเหลือครอบคลุม และทั่วถึง
- เพื่อช่วยให้ผู้ด้อยโอกาสได้เข้าถึงสวัสดิการ
- เพื่อให้ทันต่อความเดือดร้อนของคนในชุมชน
- เพื่อให้ปัญหาของคนในชุมชนได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง ทั่วถึงและยั่งยืน
- เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้นด้วยการพึ่งพาตนเอง
- เพื่อสร้างหลักประกันชีวิต เกิด แก่ เจ็บ ตาย และสวัสดิการอื่นๆ ของคนในชุมชน
- เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกันสู่การเป็นสังคมเอื้ออาทร

ทำที่ไหน อย่างไร

ทำในพื้นที่ตำบลเขารวก เขียวชนทุกกลุ่มผู้นำเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเป็นกรรมการและสมาชิก โดยกำหนดระเบียบ ข้อบังคับให้ทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยในพื้นที่เข้าเป็นสมาชิกได้อย่างกว้างขวาง โดยใช้การประหยัดคอดอมวันละ 1 บาท เป็นเครื่องมือ สื่อกันมาร่วมกันทำบุญ เพื่อตนเอง เพื่อลูก หลาน เหลน เพื่อนพี่น้องในชุมชน สร้างกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้เติบโตเป็นกองมรดกสำคัญของลูกหลานไทย ให้อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี

ใครเป็นคนทำ

ผู้นำ	เป็นคนริเริ่ม
ชาวบ้าน	ให้ความร่วมมือ
ท้องถิ่น	อุดหนุนงบประมาณ สถานที่และบุคลากร

1.2.2 วัตถุประสงค์การจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

ชุมชนได้กำหนดวัตถุประสงค์การจัดตั้งไว้ดังนี้

- 1) จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก
- 2) ขอหรือรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากทางราชการและร่วมมือกับทางราชการ เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงกิจการของกองทุน

- 3) จัดหาทุนเพื่อกิจการตามวัตถุประสงค์ของกองทุน
- 4) ส่งเสริมให้สมาชิกมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือกันและช่วยเหลือสังคมส่วนรวม ช่วยเหลือชุมชน

1.2.3 การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

รายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ประกอบด้วย ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการ และสมาชิก ซึ่งกล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1) คณะกรรมการ มีจำนวน 9-15 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน รองประธานกรรมการ 2 คน เลขานุการ 1 คน เหรัญญิก 1 คน และกรรมการ ซึ่งพิจารณาการแต่งตั้งกรรมการจากทุกหมู่บ้านเฉลี่ยหมู่บ้านละ 2 คน โดยครอบคลุมองค์กร กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยอาสาสมัครพัฒนาหมู่บ้าน (อพม.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (กทบ.) กลุ่มสตรีแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และ ผู้นำชุมชน จากนั้นจึงคัดเลือกกรรมการตำแหน่งต่างๆ เช่น ประธาน รองประธาน เลขานุการ เหรัญญิก กรรมการอื่นๆ ที่เห็นสมควร

(1) อำนาจหน้าที่ของกรรมการในแต่ละตำแหน่ง

ประธานกรรมการ	รองประธานกรรมการ	เลขานุการ	เหรัญญิก
- เป็นประธานในที่ประชุม และควบคุมการประชุม ดังกล่าวให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย - ควบคุมดูแลการดำเนินงานทั่วไปของกองทุนฯ ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และอยู่ในวัตถุประสงค์	- ปฏิบัติการในอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการแทนประธานกรรมการ เมื่อประธานกรรมการไม่อยู่ - ดำเนินการอื่นๆ ตามคณะกรรมการดำเนินการ มอบหมายให้ภายใต้ กฎหมาย ระเบียบ มติ หรือคำสั่งของกองทุนฯ	- จัดทำ รายงานการประชุม - แจงนัดไป ยังสมาชิก หรือคณะกรรมการ	- ควบคุมดูแลการเก็บรักษาเงินและทรัพย์สินของกองทุนฯ ให้เป็นไป โดยถูกต้องเรียบร้อย - ควบคุมการใช้ จ่ายเงินและรายได้ของกองทุนฯ ให้เป็นไปอย่างรอบคอบ และเกิดประโยชน์สูงสุด

(2) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการมีดังนี้

- พิจารณาในเรื่องรับสมาชิกและสมาชิกออกจากกองทุนฯ
- พิจารณาในเรื่องกำหนดระเบียบต่างๆ ของกองทุน
- กำหนดและดำเนินการเกี่ยวกับการประชุม

(3) การพ้นจากตำแหน่งกรรมการดำเนินการ

- ถึงคราวตามวาระละ 4 ปี
- ลาออก
- ขาดจากสมาชิกภาพ
- ตาย

(4) รายชื่อคณะกรรมการกองทุน

คณะกรรมการประกอบด้วย ผู้นำชุมชน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก ผู้แทนกองทุนหมู่บ้าน อสม. อพม. ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน(อช.) กลุ่มสตรีแม่บ้านดังนี้

ตำแหน่ง	ปี พ.ศ. 2550	ปี พ.ศ. 2552
ประธานกรรมการ	นายสำเร็จ วงษ์สกุล	นายสำเร็จ วงษ์สกุล
รองประธานกรรมการ	นายณรงค์ศักดิ์ กุ้งกลางดอน นายถวิล จักสาน	นายโชคชัย กุ้งกลางดอน นายถวิล จักสาน
เลขานุการ	นางชวลีสา อยู่เจริญ	นางชวลีสา อยู่เจริญ
เหรัญญิก	นายโชคชัย กุ้งกลางดอน	นายณรงค์ศักดิ์ กุ้งกลางดอน
กรรมการ	นายสมศักดิ์ สว่างกิจ นายพูน คุ้มกลาง นางทองแดง นครสูตร นายอดุลย์ พานทอง นายชาติรี เพ็ญสันเทียะ นายไพบุลย์ ชื้อสังข์ นายสมคิด พรสวัสดิ์ นางกัลลินสุคนธ์ เคียงสันเทียะ นายประพาส สัตว์นาโค นายกาเหว่า ศรีจตุรัส	นายสมศักดิ์ สว่างกิจ นางพัชรี อินมี นางทองแดง นครสูตร นายอดุลย์ พานทอง นายเอกชัย พร้อมกลาง นายไพบุลย์ ชื้อสังข์ นายสมคิด พรสวัสดิ์ นางกัลลินสุคนธ์ เคียงสันเทียะ นายประพาส สัตว์นาโค นางประเทือง จริงสันเทียะ

2) สมาชิก

ระเบียบของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกเกี่ยวกับสมาชิก มีดังนี้

(1) สิทธิของสมาชิก มีดังนี้

- เข้าประชุมทุกครั้ง เพื่อเสนอความคิดเห็นหรือออกเสียงลงคะแนน
- เสนอหรือได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการดำเนินการของกองทุน
- ได้รับสิทธิอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในระเบียบของกองทุน

(2) หน้าที่ของสมาชิก

- ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ มติและคำสั่งของกองทุน
- เข้าร่วมประชุมทุกครั้งที่กองทุนนัดหมาย
- ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของกองทุนเพื่อให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง
- ร่วมมือกับคณะกรรมการดำเนินการของกองทุนเพื่อพัฒนากองทุนให้เจริญรุ่งเรืองและมั่นคง

(3) คุณสมบัติของสมาชิก

- ตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตตำบลเขารวก
- เป็นผู้สนใจในกิจการของกองทุน
- ชำระเงินสมทบสวัสดิการกองทุนตามจำนวนครบถ้วนแล้ว

(4) การรับเข้าเป็นสมาชิก ขึ้นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน(5) การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก ดังนี้

- ตาย
- ไม่ชำระเงินสมทบให้แก่กองทุนฯ

(6) การเปลี่ยนแปลงของสมาชิก

ตั้งแต่ก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกจนถึงปัจจุบัน กองทุนฯ มีสมาชิกทั้งสิ้น 382 คน ครอบคลุมทั้งหมด 6 หมู่บ้าน ในตำบลเขารวก โดยมีรายละเอียดการเปลี่ยนแปลงของสมาชิกตั้งแต่ก่อตั้งเมื่อปี 2550 ถึงปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2552) ดังนี้

ตารางที่ 5.17 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนของสมาชิกตั้งแต่ พ.ศ. 2550 ถึง พ.ศ. 2552

สมาชิกปี	จำนวนสมาชิก	เพิ่ม	เสียชีวิต	ไม่ต่อ
2550				
หมู่ 1	62		3	2
หมู่ 2	28		-	2
หมู่ 3	37		4	-
หมู่ 4	37		-	1
หมู่ 5	49		1	
หมู่ 6	27		-	-
รวม	240		8	5

ตารางที่ 5.17 (ต่อ)

สมาชิกปี	จำนวนสมาชิก	เพิ่ม	เสียชีวิต	ไม่ต่อ
2551				
หมู่ 1	63	6	-	-
หมู่ 2	35	9	-	-
หมู่ 3	52	19	3	-
หมู่ 4	41	5	-	-
หมู่ 5	61	12	-	-
หมู่ 6	37	10	-	-
รวม	289	61	3	0
2552				
หมู่ 1	77	14	-	-
หมู่ 2	51	16	1	-
หมู่ 3	85	36	-	-
หมู่ 4	45	4	-	-
หมู่ 5	84	25	1	-
หมู่ 6	40	3	-	-
รวม	382	98	2	0

จากตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกข้างต้น เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนสมาชิกมีอัตราเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องดังใน ปี พ.ศ.2551 เพิ่มขึ้น 61 คน และ พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้น 98 คน โดยมีผู้ที่เสียชีวิตระหว่างเป็นสมาชิกกองทุนฯ ทั้งสิ้น 13 คน และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 ไม่พบว่า มีการไม่ต่ออายุการเป็นสมาชิก

(7) ลักษณะช่วงอายุของสมาชิก

ตารางที่ 5.18 แสดงลักษณะช่วงอายุของสมาชิกในแต่ละหมู่บ้านเป็นรายปี

ช่วงอายุ	ปี พ.ศ.	หมู่ 1	หมู่ 2	หมู่ 3	หมู่ 4	หมู่ 5	หมู่ 6	รวม
0 - 20 ปี	2550	1	2		1	3	1	8
	2551		2	5		4	3	14
	2552	5	2	10		6	1	24
	รวม							46
21 - 40 ปี	2550	17	5	2	21	17	4	66
	2551			7	1	4	1	13
	2552	1	7	5		5	1	19
	รวม							98
41 - 60 ปี	2550	21	9	13	12	15	8	78
	2551			3	4	4	3	14
	2552	5	2	6	2	6		21
	รวม							113
61 ปี ขึ้นไป	2550	20	12	22	3	12	12	81
	2551			6			1	7
	2552	2	1	11	1	3		18
	รวม							106
ไม่ระบุ	2550	2				2	2	6
	2551	6	7			1	2	16
	2552	2	4	2	1	4	1	14
	รวม							36

จากตารางที่ 5.18 ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ช่วงอายุของสมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่ มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 60 ปี รองลงมา คือ 61 ปีขึ้นไป และ 21 – 40 ปี โดยพบว่า สมาชิกช่วงอายุ 0 – 20 ปี นั้นมีน้อยที่สุด ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าในช่วงการก่อตั้งในปี 2550 สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุอยู่ที่ 61 ปี ขึ้นไป รองลงมาคือ 41 – 60 ปี

1.2.4 แหล่งที่มาของเงินทุน ประกอบด้วย

1) เงินบริจาคจากสมาชิกกองทุน แบ่งเป็น ประชากรที่อาศัยในตำบลเขารวกซึ่งเป็นผู้ประสงค์จะสมทบเงินกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี และผู้เป็นสมาชิกธนาคารหมู่บ้านตำบลเขารวก ที่ประสงค์จะกู้เงินจากธนาคารหมู่บ้าน ให้มาติดต่อกับคณะกรรมการหรือเจ้าหน้าที่กองทุน ณ สำนักงานกองทุนด้วยตนเอง โดยมีความยินดีที่จะจ่ายสมทบเงินสวัสดิการกองทุนฯ วันละ 1 บาท ต่อ ปี หรือเป็นจำนวนเงิน 365 บาท และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขทุกประการ

2) รับเงินอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวกหรือทางราชการ

3) ทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้

1.2.5 การจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

การจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก อำเภอลำสนธิ จังหวัดลพบุรี แก่สมาชิก มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ระเบียบการจัดสวัสดิการ

การจัดสวัสดิการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เดิมให้ความสำคัญกับการดูแลยามเสียชีวิต เจ็บป่วย และคลอดบุตร ต่อมาในปลายปี 2550 ซึ่งมีผลบังคับใช้ในต้นปี 2551 มีการดูแลสวัสดิการยามเจ็บป่วยและคลอดบุตรเพิ่มเติม มีการเปลี่ยนแปลงสำคัญ 2 ครั้ง และในปลายปี 2551 มีการเพิ่มระเบียบการจัดสวัสดิการสำหรับสมาชิกที่ไม่เคยรับสวัสดิการยามเสียชีวิต เจ็บป่วย และคลอดบุตร รวมทั้งขยายกลุ่มเป้าหมายไปสู่เยาวชนมากขึ้น ดังรายละเอียด

ตารางที่ 5.19 แสดงการเปลี่ยนแปลงประเภทสวัสดิการ

ประเภทสวัสดิการ	ปี พ.ศ. 2550	ปี พ.ศ. 2551
ยามเสียชีวิต	สมาชิกกองทุนฯ เสียชีวิต ก่อน 180 วัน กองทุนฯ จะจ่ายให้สมาชิกรายละ 3,000 บาท ถ้าเสียชีวิตเกิน 180 วัน กองทุนฯ จะจ่ายรายละ 5,000 บาท ในปีแรก ในปีต่อไปจะเพิ่มขึ้นปีละ 2,000 บาท แต่ต้องไม่เกิน 20,000 บาท และถ้ากองทุนมีทุนมากขึ้นก็จะเรียกสมาชิกรวมประชุมเพื่อหารือระเบียบใหม่	

ตารางที่ 5.19 (ต่อ)

ประเภทสวัสดิการ	ปี พ.ศ. 2550	ปี พ.ศ. 2551
ยามเจ็บป่วย	สมาชิกกองทุนฯ ป่วยนอนโรงพยาบาล กองทุนฯ จะจ่ายให้คืนละ 100 บาท แต่ต้องไม่เกิน 10 คืน ภายในระยะเวลา 1 ปี (เพิ่มขึ้น ปีละ 5 คืน สูงสุดไม่เกิน 30 คืน)	สมาชิกกองทุนฯ ป่วยนอนโรงพยาบาล กองทุนฯ จะจ่ายให้คืนละ 100 บาท แต่ต้องไม่เกิน 15 คืน ภายในระยะเวลา 1 ปี
ยามคลอดบุตร	สมาชิกกองทุนฯ คลอดลูก กองทุนฯ จะจ่ายให้รายละ 500 บาท	สมาชิกกองทุนฯ คลอดลูก กองทุนฯ จะจ่ายให้รายละ 500 บาท
		สมาชิกคลอดบุตร ถ้านอนโรงพยาบาล คืนละ 100 บาท แต่ไม่เกิน 10 คืน
ยามแข็งแรง		สมาชิกติดต่อกันเป็นระยะเวลา 10 ปี โดยไม่ได้เบิกเงินสวัสดิการจาก กองทุนฯ จะได้รับเงินโบนัสรายละ 1,000 บาท
การศึกษา		นักเรียนที่เป็นสมาชิกกองทุนอย่างน้อย 3 ปี เมื่อเรียนจบ ม.3 จะได้รับทุนการศึกษา 1,000 บาท

2) ระเบียบการรับจ่ายเงินและเก็บรักษาเงิน

(1) สมาชิกบริจาคผ่านคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่เซ็นชื่อผู้รับผิดชอบในการรับ-จ่ายเงิน และเก็บรักษาเงินกองทุนฯ โดยจะนำเงินสดของกองทุนไปฝากธนาคารฯ

(2) การรับ-จ่ายเงินจะต้องมีเอกสารหลักฐานใบสำคัญประกอบครบถ้วน และจะต้องบันทึกรายการในสมุดของกองทุนทุกครั้งที่เกิดรายการขึ้น และคณะกรรมการจะต้องตรวจสอบเงินให้ถูกต้องเป็นประจำ โดยมีเงื่อนไขหลักฐานและการตรวจสอบ ดังนี้

- กรณีที่เป็นใบเสร็จรับเงิน ให้ใช้ตามแบบที่กองทุนฯ กำหนดโดยให้มีสำเนาอย่างน้อย 1 ฉบับ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ ใบเสร็จรับเงิน ห้ามลบ แก้ไข เพิ่มเติมจำนวนเงิน หรือชื่อผู้ชำระเงิน หากใบเสร็จรับเงินฉบับใดลงรายการรับเงินผิดพลาด ก็ให้ขีดฆ่าจำนวนเงิน และเขียนใหม่ แล้วให้ลงลายมือชื่อกำกับ หรือขีดฆ่ายกเลิกใบเสร็จรับเงิน แล้วออกฉบับใหม่แทน

- การรับเงิน

○ กองทุนฯ ต้องออกใบเสร็จรับเงินทุกครั้งที่มีการรับเงิน

- กองทุนฯ ให้รับเงินสด
- การจ่ายเงินทุกครั้งต้องมีหลักฐานการจ่ายเงินที่ถูกต้องสมบูรณ์เก็บไว้เพื่อประโยชน์การตรวจสอบ

3) การจัดสวัสดิการที่ผ่านมา

การจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 ถึงปัจจุบัน มีการจ่ายสวัสดิการให้สมาชิกเป็นจำนวนรวมทั้งสิ้น 149,740 บาท ประกอบด้วยการเกิด ป่วยและเสียชีวิตดังตารางที่ 5.20 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 กรกฎาคม 2552)

ตารางที่ 5.20 แสดงการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ตั้งแต่ปี 2550 -2552

สวัสดิการ ปี พ.ศ.	เกิด (คลอดบุตร)		ป่วย		เสียชีวิต	
	คน	บาท	คน	บาท	ศพ	บาท
2550	4	2,000	66	34,650	8	40,000
2551	6	3,000	67	32,650	3	19,000
2552	6	3,000	36	1,440	2	14,000
รวม	16	8,000	169	68,740	13	73,000

1.3 การสนับสนุนและประสานงานกับภาคีต่างๆและยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์

1) การสนับสนุนและประสานงานกับภาคีต่างๆ กล่าวโดยสรุปการสนับสนุนและการประสานงานได้ตามช่วงเวลาดังนี้

ตารางที่ 5.21 แสดงการสนับสนุนและประสานงานกับองค์กรหน่วยงานต่างๆ ตั้งแต่ปี 2550 -2552

ปี พ.ศ.	องค์กร /หน่วยงาน	สิ่งที่สนับสนุน/ประสาน
2550	องค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก	- สนับสนุน บุคลากร และทรัพยากรในการก่อตั้งกองทุนได้แก่ สถานที่ตั้งกองทุน เงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท
	ธนาคารชุมชนตำบลเขารวก	- มีข้อบังคับว่า สมาชิกธนาคารที่กู้เงิน ต้องสมัครเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก จึงจะได้รับการพิจารณาให้กู้เงินจากธนาคาร

ตารางที่ 5.21 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	องค์กร/หน่วยงาน	สิ่งที่สนับสนุน/ประสาน
2550	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)	- สนับสนุนความรู้ในการจัดการกองทุนกับแกนนำ - สนับสนุนเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เป็นจำนวนเงิน 55,000 บาท
2550- 2552	- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จ.ลพบุรี (พมจ.) - สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 (สสว.8) - ศูนย์พัฒนาสังคมและสวัสดิการหน่วยที่ 50 (ศพส.หน่วยที่ 50) - สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)	- สนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน - สนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้นำและสมาชิกกองทุน ด้วยการจัดประชุม สัมมนา และฝึกอบรม
2551 - 2552	- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 (สสว.8)	- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของคณะกรรมการสมาชิกกองทุน และชาวบ้านในตำบล ด้วยการดำเนินงานวิจัย เรื่อง “แนวทางพัฒนาเครือข่ายสวัสดิการชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
2552	- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8, 9, และ 10 (สสว.8, 9 และ 10) - กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- สนับสนุนข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม โดยเชิญร่วมงาน เวทีวิชาการพัฒนาสังคม 2552 - เสริมสร้างความภูมิใจและกำลังใจในการสนับสนุนกิจกรรมสวัสดิการชุมชนในตำบลเขารวก โดยมอบประกาศเกียรติคุณให้องค์กรบริหารส่วนตำบลเขารวก ในฐานะที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ส่งเสริมและสนับสนุนงานคุณธรรม จริยธรรมดีเด่น ตามโครงการเครือข่ายคุณธรรมนำสังคมเป็นสุข ปี 2552

ตารางที่ 5.21 (ต่อ)

ปี พ.ศ.	องค์กร/หน่วยงาน	สิ่งที่สนับสนุน/ประสาน
2552	- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	- สนับสนุนการประสานเชื่อมโยงกับกองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ เพื่อการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน
	- กองทุนส่งเสริมสวัสดิการสังคมจังหวัดลพบุรี - สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 (สสว.8) - มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช	- สนับสนุนงบประมาณ ข้อมูลข่าวสาร และบุคลากรในการดำเนินกิจกรรมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การเสริมสร้างศักยภาพและการกำหนดแนวทางการพัฒนาสวัสดิการเขารวก”

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำบลด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์

เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกก่อตั้งโดยได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ดี ยังคงมีข้อกังวลของสมาชิกกองทุนฯ และชาวบ้านที่สนใจสมัครเป็นสมาชิกกองทุนฯ เกี่ยวกับความต่อเนื่องในการสนับสนุนดังกล่าว ในที่นี้จึงนำเสนอเนื้อหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสนับสนุนด้านสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก คือ แผนพัฒนาคำบลที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคำบลนำอยู่ที่ระบุในบัญชีสรุปโครงการพัฒนาแผนพัฒนาคำบลสามปี (พ.ศ. 2552 - 2554) ที่จัดทำโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวกได้ระบุแนวทางการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ไว้ในลำดับที่ 7 จากทั้งหมด 9 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น ด้านส่งเสริมคุณภาพชีวิตในกลุ่มงานสวัสดิการสังคมที่จะส่งเสริมการสังคมสงเคราะห์พัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กสตรี คนชรา ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้ติดเชื้อ HIV โดยพบว่ามีภาระบูรณาการเจาะจงลงไป ในยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคำบลนำอยู่ ซึ่งเป็นโครงการภายใต้แนวทางการพัฒนาสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ ซึ่งมีพื้นที่เป้าหมายครอบคลุมทั้ง 6 หมู่บ้านในตำบลเขารวก โดยมีรายละเอียดโครงการ ดังนี้ คือ

ตารางที่ 5.22 ยุทธศาสตร์การพัฒนาตำบลด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์

โครงการ	วัตถุประสงค์	งบประมาณและที่มา(บาท)			ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้รับ
		2552	2553	2554	
สวัสดิการผู้ยากไร้	เพื่อให้ผู้ยากไร้ในตำบลเขารวกได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพที่ดีขึ้น	50,000 (งบประมาณ อบต.)	-	-	ผู้ยากไร้ทุกคนในตำบลเขารวกได้รับสวัสดิการเพื่อการดำรงชีพ
ส่งเสริมอาชีพคนพิการ	เพื่อให้คนพิการในตำบลเขารวกมีอาชีพเพื่อสร้างรายได้และเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	20,000 (งบประมาณ อบต.)	-	-	คนพิการในตำบลเขารวกมีอาชีพและมีรายได้รวมทั้งคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
เงินสงเคราะห์ศพและเด็กแรกเกิด	เพื่อเป็นการสงเคราะห์ศพและเด็กแรกเกิด	100,000 (งบประมาณ อบต.)	100,000 (งบประมาณ อบต.)	100,000 (งบประมาณ อบต.)	ศพและเด็กแรกเกิดได้รับเงินสงเคราะห์
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ และ ผู้ติดเชื้อเอดส์	เพื่อให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ติดเชื้อเอดส์ได้รับเบี้ยยังชีพเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีขึ้น	1,500,000 (งบประมาณ อบต.)	1,500,000 (งบประมาณ อบต.)	1,500,000 (งบประมาณ อบต.)	ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ติดเชื้อเอดส์ทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพ

นอกจากนี้ ในรายละเอียดโครงการพัฒนาแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2554) องค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก อำเภอคำชะโนด จังหวัดชลพบุรี ได้ระบุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ชุมชนเข้มแข็ง ในส่วนโครงการภายใต้แนวทางการพัฒนาส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนในหมู่ 1 ถึง หมู่ 6 โดยระบุวัตถุประสงค์ว่า เพื่อให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก มีเงินทุนสำหรับดำเนินกิจการของกลุ่ม

1.4 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกก่อนดำเนินการวิจัยและพัฒนา

จากการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกทั้ง 6 หมู่บ้านในเวทีชุมชนเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกผลปรากฏดังนี้

ภาพที่ 5.1 การสนทนากลุ่มย่อยของสมาชิกกองทุนสวัสดิการตำบลเขารวก

สมาชิกและกรรมการระบุว่า มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกที่ผ่านมา ดังนี้

- มีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกและชุมชนเป็นอย่างดี ดังข้อคิดเห็นที่ว่า “มีการดูแลสมาชิก” อีกทั้ง “มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน....ยามทุกข์ยากลำบาก”
- มีการช่วยเหลือสวัสดิการหลายด้าน ได้แก่ ยามเกิดที่มีการคลอดบุตร ยามแก่ ยามเจ็บต้องรักษาพยาบาล ยามตาย และดูแลผู้ยากไร้ ค้อยโอกาส
- มีการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ผู้ค้อยโอกาส และดูแลสุขภาพของคนในชุมชน เช่น คำตอบของกลุ่มย่อยจากหมู่ 3 บ้านเขารวกน้อยที่ว่า กองทุนสวัสดิการฯ ทำให้มีการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและผู้ค้อยโอกาสทางการศึกษา ผู้พิการ คนชรา และช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย คลอดบุตรและเสียชีวิต รวมทั้งผู้แทนจากหมู่ 5 และ หมู่ 6 ซึ่งกล่าวในทำนองเดียวกันว่า มีความพึงพอใจ เพราะกองทุนฯ ทำให้ได้ช่วยเหลือกันและกันในยามทุกข์ยาก ได้ช่วยให้ผู้ยากจนมีโอกาสเข้าถึงการบริการ และได้ช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยค้อยโอกาส

2. รูปแบบและการประเมินสถานภาพการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

ส่วนนี้นำเสนอผลการศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก และผลการวิเคราะห์สถานภาพด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกที่เป็นอยู่ก่อนมีการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

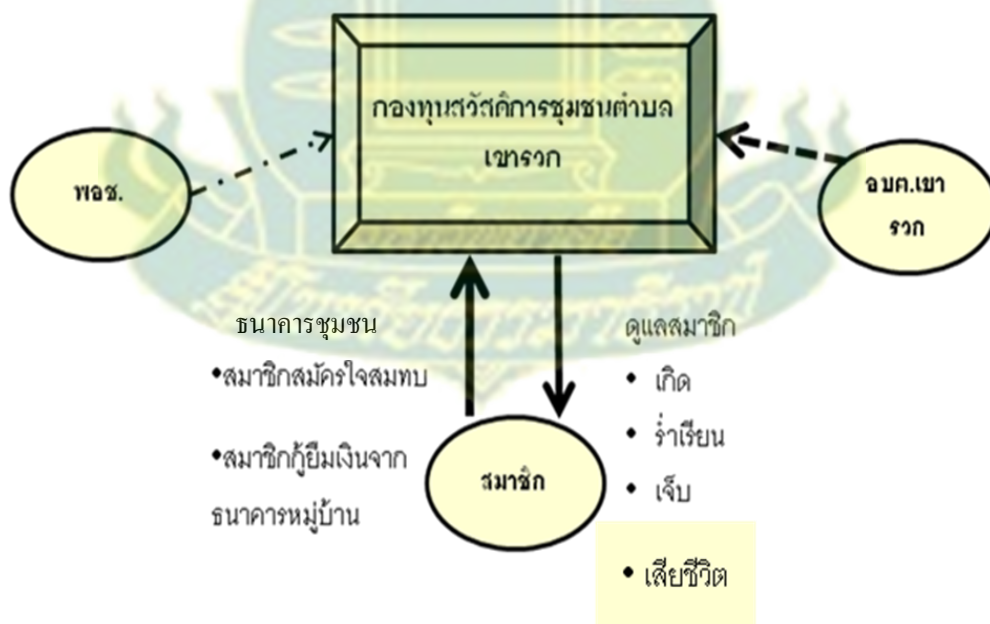
2.1 รูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

ในด้านรูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกมีรูปแบบกิจกรรมบนฐานแนวคิด กองบุญวันละบาท ดังคำกล่าวที่ประกาศเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2550 ณ องค์การบริหารส่วนตำบลเขารวก ซึ่งมีใจความสำคัญว่า “วันนี้มาชวนพี่น้องพูดคุยเรื่องการทำบุญร่วมกันทำบุญเพื่อ

ตน เพื่อ ครอบครัว เพื่อ ลูก หลาน หลาน เพื่อนพ้อง น้องพี่ ของเราในชุมชน... โดยใช้เงินวันละ 1 บาท เป็นเครื่องมือ...มุ่งสู่สังคมคุณธรรม สังคมจริยธรรม สังคมธรรมาภิบาล” โดยเรียกเงินสมทบกองทุนสวัสดิการฯ จากสมาชิกว่า “เงินบริจาค” ซึ่งสมาชิกบริจาคให้กองทุนฯ วันละบาท หรือ ปีละ 365 บาท และมีมุมมองต่อกองทุนสวัสดิการชุมชนว่าเป็น “กองมรดก” ที่ชุมชนร่วมกันจัดการเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิต อยู่ดีมีสุขทั้งวันนี้และวันหน้าและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข อาจกล่าวได้ว่า การจัดสวัสดิการถูกเข้าใจว่าเป็น ความพยายามที่จะสร้างหลักประกัน ในการดำเนินชีวิตด้วยการพึ่งพากันและกันของคนในตำบล เปลี่ยนจากการเป็นผู้รอรับความช่วยเหลือด้านสวัสดิการจากภาครัฐมาสู่การเป็นผู้ร่วมให้ของคนในชุมชนตำบลเขารวก ซึ่งแนวคิดข้างต้นถูกปรับปรุงดัดแปลงจากที่ได้ไปศึกษาดูงาน ซึ่งสนับสนุนโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลพบุรี ทั้งนี้ช่วงเวลาดังกล่าวระบบสวัสดิการชุมชนเป็นที่ยอมรับและมีบทเรียนแพร่หลายในระดับหนึ่ง

ส่วนรูปแบบการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เกิดขึ้นจากการระดมทุนจากสมาชิก ซึ่งแบ่งเป็นผู้สมัครใจบริจาคเพื่อเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนและผู้เป็นสมาชิกธนาคารชุมชนที่ถูกเงื่อนไขบังคับเมื่อกู้ยืมต้องเข้าเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก นอกจากนี้มีเงินสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 55,000 บาท และจากองค์การบริหารส่วนตำบลเขารวกเป็นจำนวนเงิน 50,000 บาท โดยปัจจุบันมีกิจกรรมดูแลสวัสดิการสมาชิก ทั้งยามคลอดบุตร เรียนหนังสือ เจ็บป่วย และเสียชีวิต ดังภาพที่ 5.2

ภาพที่ 5.2 รูปแบบการจัดการสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

2.2 การประเมินสถานภาพด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกก่อนดำเนินการวิจัยและพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ประเมินสถานภาพด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกก่อนดำเนินการวิจัยและพัฒนา จากการศึกษาทบทวนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก สถานการณ์และข้อมูลเกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก และการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก จากทั้ง 6 หมู่บ้าน ในตำบลเขารวก กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

ตารางที่ 5.23 การวิเคราะห์สถานภาพด้านจุดแข็ง จุดอ่อน ในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านคณะกรรมการ <ul style="list-style-type: none"> - ทำงานด้วยใจ - เสียสละ ซื่อสัตย์ - มีคุณธรรม - มีความโปร่งใสในการทำงาน - มีคณะทำงานอยู่ในวัยทำงาน/คนรุ่นใหม่ - สร้างศรัทธาจากการทำงาน - เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ■ ด้านการบริหารจัดการ <ul style="list-style-type: none"> - แบ่งบทบาทคนให้รับผิดชอบแต่ละหมู่บ้านอย่างชัดเจน - มีการบริการรวดเร็วติดต่อง่าย (มีเงินสำรองให้กับสมาชิก) - มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจน - สามารถประสานงานร่วมกับภาคอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> ■ ด้านคณะกรรมการ <ul style="list-style-type: none"> - ขาดการมีส่วนร่วมในการทำงานอย่างต่อเนื่อง - ขาดการประจุมร่วมกันระหว่างกรรมการและสมาชิกเพื่อทบทวนและกำหนดแนวทางการทำงานอย่างชัดเจนร่วมกัน ■ ด้านสมาชิก <ul style="list-style-type: none"> - ไม่ชัดเจนถึงเป้าหมายของกองทุน - ไม่เข้าใจกฎระเบียบของกองทุนอย่างชัดเจน - ไม่มีโอกาสหรือไม่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของกองทุน (เพราะมีการพบปะกันระหว่างสมาชิกและกรรมการในการประชุมประจำปีเท่านั้น) - ไม่มั่นใจกับการสนับสนุนด้านเงินบริจาคสมทบกองทุนฯ อย่างต่อเนื่องจากองค์กรบริหารส่วนตำบลเขารวก

ตารางที่ 5.23 (ต่อ)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ด้านการดำเนินงาน <ul style="list-style-type: none"> - มีสถานที่ทำงานที่ชัดเจน - มีรูปแบบการจัดสวัสดิการที่ครอบคลุมแก่สมาชิก (เกิด แก่ เจ็บ ตาย) - มีผลงานเป็นที่ประจักษ์/ชัดเจน/รูปธรรม สร้างศรัทธาต่อประชาชนในชุมชน - พยายามส่งเสริมให้ทุกคนในตำบลเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุน 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ด้านการบริหารจัดการ <ul style="list-style-type: none"> - มีงบประมาณดำเนินงานกองทุนฯน้อย เพราะอยู่ในระยะเริ่มโครงการได้ไม่นาน ▪ ด้านการดำเนินงาน <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีกลไกประชาสัมพันธ์ ข้อมูลต่างๆ เพื่อเข้าถึงสมาชิกและชุมชนได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง เช่น เป้าหมาย กฎ ระเบียบ ผลการทำงาน และใบแจ้งเดือนการบริจาคประจำปี - อยู่ห่างไกลกันระหว่างที่ทำการกลุ่มหรือกรรมการกลุ่มและสมาชิก ทำให้เป็นอุปสรรคในการติดต่อประสานงาน

ตารางที่ 5.24 การวิเคราะห์สถานภาพ ด้านโอกาสและอุปสรรค ในการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก

โอกาส	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> ▪ ด้านการสนับสนุนจากภาคี <ul style="list-style-type: none"> - มีนโยบายสนับสนุนงบประมาณอย่างชัดเจนจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ต่อเนื่องทุกปี - มีการสนับสนุนทรัพยากร เช่น สถานที่ และรถในการเดินทางไปอบรมของ อบต. - มีการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ส่งเสริมและสนับสนุนการทำงาน เช่น สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลพบุรี สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 8 ศูนย์พัฒนาสังคมหน่วยที่ 50 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ด้านชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - ถูกเข้าใจจากชาวบ้านบางส่วนว่า <i>กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก เป็นกองทุนผู้สูงอายุ หรือกองทุนของ อบต.</i> โดยเฉพาะในระยะแรก ทำให้ลูกๆสมัครให้พ่อแม่ที่เป็นผู้สูงอายุเข้ามาเป็นสมาชิก - ไม่มั่นใจกับความมั่นคงของกองทุนฯ เพราะประสบการณ์ล้มเหลวจากฉาปนกิจกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ทำให้ชาวบ้านลังเล ไม่มั่นใจกับกองทุนสวัสดิการที่จัดทำขึ้นมาใหม่

ตารางที่ 5.24 (ต่อ)

โอกาส	อุปสรรค
<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับข้อมูล ความรู้ ข่าวสารจากหน่วยงานต่างๆ เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการชุมชน เช่น ได้ไปศึกษาดูงานนำรูปแบบมาปรับใช้กับกองทุน ▪ ด้านนโยบาย - มีนโยบายของรัฐให้การสนับสนุน รับรองกองทุนสวัสดิการชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - ประสบปัญหาพืชไร่ราคาตกต่ำ ทำให้ไม่มีเงินมาบริจาคเข้าเป็นสมาชิก - มองว่ากองทุนสวัสดิการชุมชนคล้ายกับประกันชีวิต และตนเองทำประกันชีวิตไว้แล้ว จึงไม่ได้ให้ความสำคัญเข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนฯ

บทสรุป

ผลการศึกษาริบทำบลเขารวก ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลเขารวก การจัดสวัสดิการชุมชนในตำบลเขารวก และ ข้อมูล สถานภาพ และรูปแบบการจัดสวัสดิการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกข้างต้น จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านต่างๆ ในตำบลเขารวก มีการจัดการทุนทั้งที่ได้จากการระดมทุนภายในชุมชน ตำบล และที่ได้จากการสนับสนุนจากหน่วยงานองค์กรภายนอก ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ ซึ่งสะท้อนถึงความพยายามที่จะสร้าง “ภูมิคุ้มกัน” ที่สำคัญสำหรับชุมชนที่ต้องพึ่งพารายได้จากการเกษตรเชิงเดี่ยว ที่ราคาพืชผลมีความไม่แน่นอนเปลี่ยนแปลงไปตามกลไกตลาด

อีกทั้งในระดับตำบลมีการตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ที่ให้ความสำคัญกับการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างเอื้อเฟื้อช่วยเหลือกัน “ด้วยคุณธรรม” ที่ขยายไปถึงการช่วยเหลือกลุ่มคนด้อยโอกาสในตำบล รวมทั้งพบว่า ผู้คนในชุมชนมีการออมเงินเพื่อช่วยเหลือดูแลกันนยามจำเป็น เช่น ทั้งในระดับปัจเจกด้วยการซื้อเบี้ยประกันชีวิต และระดับชุมชนด้วยการบริจาคเงินสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและการเสริมสร้างรักษาสภาวะการพึ่งพาช่วยเหลือกันของคนในชุมชน

ขณะเดียวกันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ได้มีการวิเคราะห์วางแผนกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและกำหนดโครงการกิจกรรมการพัฒนาซึ่งแสดงถึงการคิดและวิเคราะห์การกระทำด้วย “ความมีเหตุมีผล” และมีการจัดระบบการให้สวัสดิการที่ คำนึงถึง “ความพอประมาณ” ของกองทุนว่าจะสามารถจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกได้เพียงใดตามกำลังที่กองทุนจะสามารถจัดให้ได้ที่สำคัญยังมี “การเรียนรู้” ทั้งในส่วนที่มีการสรุปบทเรียนของตนเองการสร้างความเข้าใจแก่สมาชิกใน

ชุมชนและการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ดูงานกับกองทุนอื่นๆ เพื่อนำบทเรียนประสบการณ์เหล่านั้นมาปรับปรุงงานของกองทุนให้เหมาะสมต่อไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงประเด็นที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างภูมิคุ้มกันชุมชนด้วยการวางเงื่อนไขให้เกิดการ “**ประมาณตนเอง**” ด้วยการรวมกลุ่มช่วยเหลือกันดูแลสวัสดิการในด้านต่างๆ เพื่อพร้อมที่จะรับมือกับความไม่มั่นคงในการดำเนินชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของผู้คนในตำบลเขารวก พบว่า อุปสรรคสำคัญของการดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนที่ผ่านมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวกที่ตั้งขึ้นได้ไม่ถึง 2 ปี เพื่อจัดสวัสดิการให้กับคนในชุมชนอย่างชัดเจน คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ว่าเป็น **กองทุนผู้สูงอายุ หรือกองทุนของอบต.** ทำให้ลูกๆ สมัยครีให้พ่อแม่ที่เป็นผู้สูงอายุเข้ามาเป็นสมาชิก เพราะมองว่าคุ้มค่ากว่า เพราะมีโอกาสที่จะได้รับเงินค่ารักษาพยาบาล รวมถึงการทำพิธีศพได้มากกว่าคนในวัยทำงาน หนุ่มสาว หรือเยาวชน ประกอบกับความไม่มั่นใจกับความมั่นคงของกองทุนฯ เพราะสมาชิกในตำบลมีประสบการณ์ที่เคยล้มเหลวจากฉาบฉวยกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ ทำให้ชาวบ้านลังเลไม่มั่นใจกับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลเขารวก ตลอดจนการขาดกลไกประชาสัมพันธ์ ข้อมูลต่างๆ เพื่อเข้าถึงสมาชิกและชุมชนได้อย่างชัดเจนและต่อเนื่อง และความห่างไกลกันระหว่างที่ทำกรกลุ่มหรือกรรมการกลุ่มและสมาชิก ที่กระทบความต่อเนื่องในการสื่อสารระหว่างกัน ล้วนมีส่วนสำคัญที่ส่งผลให้แนวคิดหลักสำคัญของการจัดสวัสดิการโดยชุมชน คือ การร่วมกันจัดการกองทุนของชุมชนเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต อยู่ดีมีสุขทั้งวันนี้และวันหน้าและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขร่วมกันของคนในตำบลเขารวก ถูกกลดทอนไปเหลือเพียงความคาดหวังต่อความคุ้มค่าที่จะได้รับเงินช่วยเหลือจากกองทุนมากกว่ามิติข้างต้น

สำหรับขั้นตอนต่อไปภายหลังจากการศึกษาทบทวนชุมชนด้านสวัสดิการชุมชนแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญในลำดับต่อไป คือ การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานข้างต้นคืนสู่ชุมชนต่างๆ และนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาสนทนาและอภิปรายร่วมกับสมาชิก ผู้แทนจากกลุ่มองค์กรชุมชนต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ดังจะกล่าวโดยละเอียดในบทต่อไป